

A helyi társadalom fél'éve

Adósok és feketézők

A KSH tájékoztatójában nagy hangsúlyt kapott a lakosság életkörülményeinek romlása. Az országosnál alacsonyabb a megye lakosságának jövedelembővülése, pang a lakásépítés és virágzik a feketevalutázás. Folytatódott a lakosság eladósodása, a növekvő hitelkamatok súlyos terhet rónak a kis pénzü emberekre. Nem javult a lakosság életszínvonala, és nem történtek minőségi változások az iskolai oktatásban sem.

Tavaly ilyenkor még megkezdődött a munkakeresés, a túlkéréslet jellemezte a megyét, minden munkaviszony nélküli állást keresőre több mint 10 betöltetlen hely jutott. Mára ez az arányszám 2 alá csökkent, úgy, hogy a kínált állások száma 5 ezer 600-ról 2 ezer 500-ra zuhant, míg a munkát keresőké 500-ról csaknem 2 ezerre emelkedett.

Hétmillió, segélyre

Egy éve még csak minden második állást keresőnek volt munkakönyve a zsebében, az idén viszont 10-ből már 8-nak. A kereslet-kínálat strukturális aránytalansága változatlanul a nem fizikai foglalkozásúaknál a legerőteljesebb. A kínált munkahelyek tíz százalékával szemben az állást keresők egyharmada szeretne ilyen munkakörben elhelyezkedni. Idén körülbelül 4 ezer 700 — közülük 400 általános iskolát végzett diák — keresi első munkahelyét. Körülbelül ezer fiatal első őszi munkába állása ma még megdöbbentően látszik.

Dinamikus a változás a munkapiaci intézményrendszerben is. A munkanélküli-segélyben részesülők létszáma egy év alatt 11-szeresére, 1123-ra növekedett. Egyetlen hónap alatt közel 7 millió forintot fizetnek ki a megyében ezen a címen. Egyre több embert érint a gyakornoki foglalkoztatás, melynek keretében diplomás fiatalok 6 hónapos munkaviszonyt létesíthetnek, döntően a foglalkoztatási alap terhére.

A 26 százalékot megközelítő inflációval nem tudott lépést tartani a lakossági jövedelmek bővülése. Több ágazatban a bruttó átlagkeresetek növekedése is elmaradt ettől. Egyedül talán a kereskedők jövedelmének 40 százalékos emelkedése elegendő a reálkereset megőrzésére. E munkakörökben foglalkoztatottak keresete a nagyarányú növekedéssel utolérte az ipárban dolgozók jövedelmét.

Amit ma megvehetsz...

A lakosság forintmegtakarítása tovább csökkent, a hitel-igénybevételét a viszonylag magas hitelkamatok sem befolyásolják. Ez utóbbi növekedés háttérben az infláció miatt előrehozott fogyasztói igények kielégítése áll. Országos átlagot meghaladó mértékű meggyengülés az úgynevezett „fekete valutázás”. Az üdülési szezon elejére a kínált olaj magasra szökött, hogy egyes valutanevelők a hivatalos és a fekete árfolyamok között csupán 10-15 százalék közötti eltérés alakult ki, mely igen jó jövedelemforrást biztosított a nepperek számára az ország más területein történő továbbértékesítés esetén.

Országostól eltérő tendenciák alakultak ki a megye kiskereskedelmének forgalmában is. Míg országosan a korábbi megtakarítások nagyarányú felélése, és az árszínvonal-emelkedés alatti növekményű pénzbevételek az előző évinél lényegesen szolidabb fogyasztásra voltak elegendőek, addig megyénkben összességében változatlan, de egyes árucélcsoportokból minden eddig

meghaladó volt a forgalom növekedése. Az átlag alatti lakossági bevételek, és a jóval feletti fogyasztás magyarázata a megye idegenforgalmában — a bevásárlóturizmusban — keresendő. Ez jelentős többletbevételhez juttatta a kis- és nagykereskedelmi vállalatokat egyaránt. Például a ruházati cikkek megyei forgalmának közel 60 százalékát lebonyolító legnagyobb kereskedelmi vállalat folyóévi árbevétele kétszerese az előző évinek, de hasonló mértékben nőtt egyes vegyipari iparcikkek forgalmazó vállalatok árbevétele is.

Magáné — magánlakás

A megyében az I. félévben az országos tendenciával ellentétben nem csökkent a lakásépítés üteme, s ennek 87 százaléka magán-erőből épült. A június végén folyamatban levő lakásépítések száma viszont — mind az OTP, mind a kivitelező építőipar adatai szerint — már nem éri el a tavalyi félszintet.

Tovább mérséklődött az építőipar lakásépítésben betöltött szerepe, összesen 660 lakás felépítésére kaptak megbízást. Az I. félévben 400 lakás készült el, másfélszer annyi, mint tavaly ugyanezen időszak alatt. A csökkenő kereslet, a fokozódó kapacitáskihasználtság arra ösztönzi az építőipari szervezeteket, hogy saját beruházásban építsenek lakásokat. Az I. félévben Szentesen 55 ilyen lakás készült el, Észak-Újszegeden 290 korszerű, vegyes szerkezetű lakás felépítését tervezik, szintén saját beruházásban.

Új, a piacgazdaság irányába mutató jelenség, hogy a magánlakás-építési piacon szaporodnak a 10-15 fős magánvállalkozások. A kivitelezés mellett vállalják az anyagbeszerzést is. Évente 3-4 társasházat, húznak fel, a hagyományos kivitelezőknél olcsóbban.

Zsúfolt középiskolák

Szegeden négy új gimnáziumi osztályt indítanak annak érdekében, hogy a jó tanulmányi eredményű gyerekek ne maradjanak ki a középiskolai oktatásból. Új épületet az idén sem kap a középiskolai oktatás, a tanulókat a meglévő épületekben helyezik el, így nagy zsúfoltságra kell számítani. Néhány középiskolában kísérleti jelleggel új képzési formákat vezetnek be. A szegedi Radnóti gimnáziumban nyolcosztályos gimnáziumi képzés keretében egy 24 fős osztály kezd szeptemberben. Hasonló kísérlet indul a csongrádi Batsányi gimnáziumban.

Befejeződött az orosz szakos tanárok átképzésének középiskolai nyelvvizsgára felkészítő első szakasza. Az átképzésben részt vevők kb. fele — mintegy 100 fő — jelentkező középiskolai nyelvvizsgára. Aki sikeres vizsgát tett, megfelelő felkészültség esetén felsőfokú tanintézetben folytathatják tanulmányaikat, és a megyei tanács ideiglenes engedélyével taníthatják szeptembertől az elsajátított nyelvet.

Donkáné Verebes Éva (KSH)

Részeg birka az ülés alatt

Óriási felfordulásra, az augusztus közepe óta a magyar-román határszakaszon bevezetett, szigorított vámellenőrzés miatt idegeskedő, elégedetlenkedő, Romániából érkező turistaáradatra számítottunk tegnap délután, Nagylak felé közeledve.

A határállomáson azonban meglepő nyugalom honolt, legalábbis az innesső oldalon. A kimenőútvonalon 3-4 kocsi várt a gyors és zökkenőmentes átvitelre és vámkelzésre.

Rosszkor jöttünk — kesergett kollégám —, mit fogok én most itt fényképezni? — nézett szét kissé táncátalanul, miközben a vámőrség parancsnokát kerestük. A helyettesét találtuk, nem kis meglepetésemre, hiszen vámtisztet meglelt férfiemberként képzel el az ember. Csucsics Márta törzsszázados viszont...

Elmondta, hogy átlagos napi forgal-

muk nem változott, a belépők száma közel azonos; de az augusztus 18-án a megyéből és Budapestről Nagylakra vezényelt 11 fős erősítésnek köszönhetően, a szigorú ellenőrzés dacára, a határátkelő átteresztőképessége nem csökkent, sőt megnövekedett. Sok segítséget kapnak román kollégáinktól is, hiszen szinte egyszerre léptek fel keményen a kereskedelmi árumennyiségnél nagyobb vámtételeket Romániából kivinni, Magyarországra behozni szándékozók szemből. Úgy tűnik, hazánkban szinte minden eladható; a múltkor például csomagtartónyi nyers szarvasagancs keltett elviselhetetlenül átható bűzt a nagylaki határátkelőn.

Az illegális húsbehozatal skálája, mely mostanában járvánnyal és fertőzéssel egyaránt fenyeget, a kolbásztól a hátsó ülés alá rejtett, lerészegi-

tett, cikkszalaggal átkötött szájú birka-ig terjed.

A legnagyobb problémát mégsem a gépkocsik, hanem az autóbusszal vándorútra kelők ellenőrzése jelenti. Egy-egy ilyen, például török rendszámú, ám lengyeleket szállító — áruháznyi áruval megpakolt — busz tüzetes átvizsgálása, a szükséges adminisztrációval, két vámozt akár órákra is leköt. Rádásul, a könnyebb átcuszás reményében, a határ előtt összevárják egymást. A buszokból kitóduló pedig előzönlik a határállomáson minden zugát; békésen szundikálnak a rendezett park tájainak árnyékában, az ivókútnál tisztálkodnak.

Nagylakon a helyzet — az átkelő számát tekintve — tehát változatlan, az ellenőrzés azonban jóval módszeresebb és szigorúbb. (varga)

Újabb kenyérvágás

Mit tudnak kisütni?

Ami várható, az előbb-utóbb bekövetkezik. Többek között a kenyér szeptembertől drágább lesz. A termelők ugyan keveslik az étkezési búza ideji felvásárlási árát, mivel az alatta marad a takarmánygabona szabadpiaci árának, de így is drágább búzából örölnék a malmok, mint tavaly. A sütőipar által használt liszt-kelések közel 20 százalékkal kerülnek többre. A Csongrád Megyei Sütőipari Vállalat most nyugdíjba vonuló igazgatóját, Gajdán Istvánt arról kérdeztem, mindebből mit tudnak kisütni?

— Kenyérből mind a huzsonhatfélét, s még újjakkal is kirukkolunk, a csongrádi zabpelyhessel, a Hódival és a Márkussal. De gondolom, inkább az új árakra kíváncsi. A sima fehér kenyér továbbra is 14,80-ba kerül, a kifli és a zsemle sem drágul. A többletköltségek a többi, szabadárú termékben jelennek meg. Igyekszünk minél kevesebb terhet áthárítani a fogyasztókra, ez átlagban 10-11 százalékot tesz ki.

— A sima kenyérből eddig mennyi fogyott, s számítanak-e a fogyasztási arány eltolódására?

— Elképzelhető, hogy az első féléves, egyharmados arány valamelyest nőni fog. Ha többet kérnek belőle a boltok, akkor többet sütünk. Sosem erőltettük a nekünk gazdaságosabb arányokat.

— Példaként nézzük a közkedvelt házi kenyeret, mennyibe fog kerülni?

— Az általunk ajánlott ár a korábbi húsz forint helyett 22,80. Az nem biztos, hogy ennyi is lesz, a kereskedőknek joguk van le és föl is eltéríteni.

— Ilyenkor szokott-e csökkenni a kereslet?

— Rövid időre és kis mértékben. Az viszont tény,

hogy több éve folyamatosan csökken a fogyasztás. Nem hiszem, hogy kevesebbet ennének, inkább jobban ügyelünk a maradékra.

— Az árakon kívül változik-e valami a vállalatnál?

— Az ésszerűsítés következménye bennünk sem került el. Egyes üzemünk önállósnak kívántak. Nem tartanánk jónak, ha szétaprózódna a tevékenységünk. Egy kenyérgyárban ha elöregedik, s cserére szorul egy gépsor, a saját erejük nem elég a beruházásra. A fejlesztések pénzársportosítást kívánnak. A továbblépést rt. formájában képeztük el. A vállalatunk alapítója a megyei tanács. Ezután a helyi önkormányzatokra kívánunk támaszkodni. A választások után felkeressük a polgármestereket, s felajánljuk, legyenek részvényesek. Nem csak a nyereségből, hanem, ily módon is csurranhat-csöppenhet az adott város kasszájába. Ezután tisztázandó, hogy a megyei tanácstól kapott fejlesztési pénzeket miként osszuk fel a városok, mint részvényesek között. Tisztában vagyunk vele, hogy a vállalati központ szerepe is korlátozódik majd. Mi erre már készülünk, folyamatosan csökkentjük a létszámot.

— Szeged környékén nincsenek kenyérgyáraik, csak kisebb sütődék, velük mi lesz?

— Ezeket a pékségeket megpróbáljuk kft. formájában üzemeltetni. A szőregi épp most, augusztusban alakult meg. Utódomnak, s a kollektívának nem kis feladatot jelent ez majd, hisz a fogyasztóknak nem szabad megérezniük a váltás nehézségeit. A friss kenyérnek mindennap ott kell lennie a boltokban.

T. Sz. L.

Gázrobbanás — felelőtlenségből

Vétlen áldozatok

A figyelmetlenség, a felelőtlenség, a szabályok semmibe vétele tragikus kimenetelű gázrobbanás okozott Békéscsabán, a Pozsonyi utcában. Az áldozat: egy fiatal házaspár. A hasonló tragédiák megelőzése érdekében juttatta el írását szerkesztőségünkbe dr. Györfy László, a Dégáz igazgatója.

„Még nem voltak hivatalosan gázfogyasztók, még nem is ismerhették meg a hasznos energiaforrás előnyös tulajdonságait, máris a földgáz romboló hatásával találkozott. Az ifjú pár számára felújított családi házában a belső gázszelvény munka, a készülékek felszerelése, a központi fűtés szerelése és a kémény építése elkezdődött, de még nem fejeződött be. A belső szelvényt végző kivitelező így nem kérhette a Dégáztól a szabályos üzembe helyezési eljárás lefolytatását, mely kiterjed a kiépített belső hálózat nyomáspróbájára, a gázmérőóra felszerelésére, a készülékek üzembe helyezésére. A fiatal párnak azonban jót akarván, áthágyva a szigorú előírásokat, megkezdte a gázszolgáltató vállalatot, gáz alá helyezte az általa elkészített vezetékrendszerét, s eközben figyelmen kívül hagyta, hogy a kazán felszerelésére szolgáló csatlakozócsontot nem tömörítette le. Az ezen keresztül szivárgó gáz a villanykapcsoló felgyújtásakor gyulladt be.

A Dégáz a biztonságos gázhasználat érdekében az új fogyasztók bekapcsolásakor, de egyéb propagandaszközök igénybevétele útján is kellő felvilágosítással szolgál. Az ilyen durva szabálysértésekkel szemben azonban — melyek általában balesethez vezetnek — tehetetlenek vagyunk.

T. Sz. L.